

Nr 195.

Av herr **Holmbäck**, om anslag för bidrag till elektriska distributionsföreningar för elektrifieringsarbeten.

På kapitalbudgeten i riksstaten för budgetåret 1940/41 äskar Kungl. Maj:t under kommunikationsdepartementet ett anslag av 11,500,000 kronor för distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk. Därigenom samt genom de ytterligare anslag, Kungl. Maj:t begär för statens vattenfallsverk, kommer produktionen av elektrisk energi att väsentligen främjas. Det synes emellertid som om möjligheter även borde finnas för att staten skulle kunna främja elektrifieringen av de bygder, som ännu icke tillförts elektrisk kraft, genom att bevilja understöd åt elektriska distributionsföreningar i och för ledningarnas utdragning till de särskilda gårdarna. Anledningen till att jag fått min uppmärksamhet riktad härpå är följande fall.

Hållnäs socken ligger längst bort i nordvästliga delen av Uppsala län, där den bildar en udde, som skjuter ut i Bottniska viken. Invånarantalet är sjunkande; det uppgick den 1 januari 1938 till 2,684. Brukningsdelarna inom jordbruket äro omkring 300; endast 55 av dessa delar ha mer än 10 hektar öppen jord och ingen del över 30 hektar. I socknen funnos år 1937 124 yrkesfiskare och 59 personer, som hade fisket som binäring; inkomsten av fisket har tidvis varit god men man har varit tvungen att för anskaffning av båtar och motorer m. m. anlita lån. Industri finnes icke, och skatteunderlaget är därför ganska ringa; debiteringen är 9 kronor 80 öre per skattekrona.

Strax före julen 1938 upptogs inom Älvkarleby kraftverks Uppsala-distrikt frågan om elektrifiering av Hållnäs socken i Uppsala län. I mars 1939 var ett program för elektrifieringen utarbetat. Programmet innebar, att vattenfallsstyrelsen skulle draga en kraftledning till en by inom socknen samt vid denna by anlägga en transformatorstation. Utdragningen av ledningar till de särskilda byarna och gårdarna skulle ske efter entreprenad men avnämarna skulle själva anskaffa och uppsätta stolpar. Kostnaderna för de delar av företaget, som skulle utlysas å entreprenad, visade sig emellertid komma att uppgå till cirka 65,000 å 75,000 kronor, vilket å de tecknade 1,456 andelarna representerade 45 å 55 kronor per andel, och denna summa ansåg befolkningen sig icke hava ekonomiska resurser att kunna erlagga. Företaget uppskötts

därför tills vidare och har sedan icke kommit till stånd. Det torde även vara uppenbart, att socknen icke äger den ekonomiska styrka, att den under nuvarande förhållanden kan ensam bringa företaget i hamn.

Ett understöd för utförandet av ett företag av den typ, Hållnäs-
elektrifieringen innebär, skulle medföra flera fördelar. Huru vår olje-
och fotogenimport kan komma att gestalta sig under kriget kan icke
överblickas, men under det sista världskriget fingo ett mycket stort
antal gårdar å den svenska landsbygden och ett stort antal bostäder i
städerna ligga i mörker, enär man icke kunde införskaffa fotogen. På
andra håll fick man söka hjälpa sig fram med dåliga och farliga karbid-
lampor. Genom elektrifieringen skulle Hållnäs räddas från att komma
i samma svåra belägenhet, samtidigt som man genom elektrifieringen
finge möjlighet att driva alla stillastående motorer — för tröskning,
malning, sågning, vedhuggning o. s. v. — med elektrisk kraft, varigenom
även en avlastning av behovet av olja och bensin skulle ske. Särskilt
kanske bör betonas, att möjlighet till belysning ute i fiskbodarna skulle
innebära en hjälp för fisket och alltså en fördel för vår livsmedels-
hushållning. Någon mera betydande kolåtgång torde elektrifieringen
icke innebära.

Möjlighet att understödja ett företag av den art, som elektrifieringen
av Hållnäs utgör, skulle finnas, om i riksstaten för budgetåret upptoges
ett anslag förslagsvis å 200,000 kronor att efter Kungl. Maj:ts bestäm-
mande användas till understöd åt elektriska distributionsföreningar för
utförande av elektrifieringsarbeten. Genom ett dylikt anslag skulle möj-
lighet finnas, att verkställa elektrifiering av några av de bygder i Sverige,
som hava svagast ekonomi. Jag åsyftar därvid särskilt bygder med
fiskarbefolkning, vilkens understödjande under nuvarande förhållanden
är viktigt. Då jag nu här föreslår ett anslag att användas till elektriska
distributionsföreningar är jag fullt medveten om att mot ett anslag av
denna art kunna göras flera invändningar (jfr jordbruksministerns ut-
talande i årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln sid. 156). Såsom
situationen är, synas dessa invändningar emellertid enligt min uppfatt-
ning böra få vika.

Med stöd av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen ville i riksstaten för budgetåret 1940/41
upptaga ett reservationsanslag om 200,000 kronor att
efter Kungl. Maj:ts bestämmande användas som bidrag
till elektriska distributionsföreningar för elektrifierings-
arbeten.

Stockholm den 23 januari 1940.

Å. Holmbäck.